

Чорній І. Ю.

КПШ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Солончук І.В., ст. викл., ФСП

КПШ ім. Ігоря Сікорського

Позов як процесуальний засіб захисту прав особи у позовному провадженні

В даний час одним із основних способів захисту прав і свобод людини є звернення до суду. Адже, зазвичай, тільки таким способом особі вдається належним чином відстояти свої права та інтереси, і саме цей спосіб захисту прав і свобод є найдієвішим, проте інколи довготривалим.

Стан дослідження. Дослідженням проблемних питань позову займалося чимало відомих науковців та практикуючих юристів. Серед них варто виділити таких як, О. Братель, А. О. Горбатенко, А. О. Дутко, О. А. Логінов та ін.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до частини першої ст. 55 Конституції України [1] права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Згідно із положенням частини першої ст. 3 Цивільного процесуального кодексу України (надалі — ЦПК України) [2] будь-яка особа має право в порядку, встановленому ЦПК України, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Реалізація даного права відбувається шляхом подання позовної заяви (позову) до відповідного районного, районного у місті, міського та міськрайонного суду (суду першої інстанції). Форма і зміст позову регламентується ст. 119 ЦПК України.

На основі визначень, наданих поняттю «позов», запропонованих А. О. Горбатенко [3, с. 65], А. О. Дутко [4, с. 128] та О. А. Логіновим [5, с. 130], можна дійти до висновку, що цивільний позов — це звернення через відповідний суд та здійснена у визначеній процесуальній формі, вимога позивача до відповідача про захист порушеного, невизнаного, оспорюваного права чи охоронюваного законом інтересу, яка розглядається судом у регламентованому законодавством порядку.

У науці цивільно-процесуального права у понятті позову виділяють процесуальний аспект (вимогу позивача до суду про захист своїх прав та вчинення з боку суду відповідних дій для захисту) та матеріально-правовий аспект (вимогу відповідача до позивача про захист порушеного, невизнаного, оспорюваного права).

В позовній заяві зазвичай виділяють кілька елементів, до яких відноситься предмет, підстава та зміст. Як слушно підкреслює С. І. Пуль під предметом позову слід розуміти ту його частину, яка містить матеріально-правову вимогу позивача до відповідача, щодо якої суд повинен ухвалити рішення [6, с. 286]. Підстава позову — це певні юридичні факти, на основі яких ґрунтуються вимоги позивача до відповідача (п. 5 ч. 1 ст. 119 ЦПК України). Будь-яке звернення до суду з позовною заявою передбачає наявність в особи вимоги до певної особи, яка, на її думку (думку позивача), порушила, оспорує чи не визнає її права. Позовні вимоги знаходять втілення в позові, коли сторона, яка вважає, що її права було порушено, оспорено чи не визнано, та сторона, яка, на думку першої, порушила права, оспорила їх чи не визнала, з площини регулювання відносин нормами матеріального права переходять в площину цивільних процесуальних правовідносин, що надає підстави розглядати позов в даній ситуації як процесуальний засіб захисту. Зміст позову — це звернення до суду вимога позивача про здійснення судом передбачених чинним

законодавством дій, із зазначенням способу судового захисту законних прав та інтересів позивача.

Крім того, як вірно підкреслює О. Братель, пред'явлення позову до суду чітко підтверджує перехід матеріально-правового спору на новий, процесуальний рівень, вказуючи, що «спір» набуває цивільної процесуальної оболонки підназвою «позов» [7, с.8]. За таких умов позов перетворюється на процесуальний засіб захисту прав особи у позовному провадженні, адже з ним з ним нерозривно будуть взаємозв'язані такі складові, як «суд», «позивач», «відповідач», «позовні вимоги», «позовна заява», «пред'явлення позову», «позовне провадження». Крім того, в такій ситуації суд буде вирішувати конкретний спір по суті, згідно із положеннями чинного законодавства України, і здійснювати певні процесуальні дії з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав особи, яка пред'явила позов.

Таким чином, вищенаведене надає підстави стверджувати, що позов є одним із головних і найбільш важливих процесуальних засобів захисту прав особи у цивільному провадженні.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 16. – Ст. 11.
3. Горбатенко О. А. Проблемні питання визначення поняття позову та його законодавчої класифікації / О. А. Горбатенко // *[Електронний ресурс]*. — Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2014/19.pdf
4. А. О. Дутко Юридичні конструкції цивільного процесуального права: загальна характеристика / А. О. Дутко // *[Електронний ресурс]*. — Режим доступу: http://journal.lvduvs.edu.ua/visnyky/nvsv/02_2016/16daopzh.pdf
5. Логінов О.А. Цивільний процес України / О.А. Логінов, О.О. Штефан. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 368 с.
6. Пуль С. І. Особливості зміни предмету позову у цивільному судочинстві / С. І. Пуль // Форум права. – 2014. – № 4. – С.286-292
7. Братель О. Позов – цивільний процесуальний та матеріально-правовий юридичний факт / О. Братель // [Підприємництво, господарство і право](#) . – 2016. – № 1. – С.3-10

